

TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT OPERATSIYALARINI TASHKIL
ETILISHI VA DEPOZIT SIYOSATINING YURITILISHI

*O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi,
magistratura tinglovchisi*

Axmedova Nazira Normurodovna

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarini tashkil etilishi va depozit siyosatining yuritilishi bankning moliyaviy barqarorligi va mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatishini ta'minlash uchun muhimdir. Quyida depozit operatsiyalari va depozit siyosatining asosiy jihatlari keltirilgan:

Depozit operatsiyalarini tashkil etish

1. Depozit mahsulotlariga quyidagilar kiradi:

- Joriy hisobvaraqlar: Kundalik moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish uchun mo'ljallangan hisobvaraqlar.

- Muddatli depozitlar: Belgilangan muddat davomida saqlanadigan va yuqori foiz stavkasi bilan ta'minlanadigan depozitlar.

- Jamg'arma hisobvaraqlari: Mijozlarning jamg'armalari uchun mo'ljallangan va odatda yuqori foiz stavkasi bilan ta'minlanadigan hisobvaraqlar.

- Bolalar jamg'arma hisobvaraqlari: Bolalar uchun mo'ljallangan maxsus jamg'arma hisobvaraqlari.

2. Depozit jarayonlari quyidagi tartibda tashkil etiladi:

- Hisob ochish: Mijozlar uchun depozit hisobvarag'ini ochish jarayoni soddalashtirilgan va qulay bo'lishi kerak. Bu jarayon odatda shaxsni tasdiqlash, hujjatlarni rasmiylashtirish va dastlabki depozitni kiritishni o'z ichiga oladi.

- Pul kiritish va yechish: Mijozlarga depozit hisobvaraqlariga pul kiritish va ularni yechish imkoniyatlari yaratiladi. Bu xizmatlar onlayn banking, mobil ilovalar va bank ofislari orqali amalga oshirilishi mumkin.

- Foizlar hisoblash: Depozitlarga hisoblangan foizlar aniq va shaffof bo'lishi kerak. Foizlar har oy, chorak yoki yil davomida hisoblanishi va mijozlarga taqdim etilishi mumkin.

3. Depozitlar uchun xavfsizlik choralari ta'minlash yo'llari:

- Depozit sug'urtasi: Mijozlarning depozitlarini himoya qilish uchun depozit sug'urtasi tizimi joriy etiladi. Bu tizim mijozlarga qo'shimcha xavfsizlikni ta'minlaydi.

- Elektron xavfsizlik: Onlayn banking va mobil ilovalar orqali amalga oshiriladigan operatsiyalar uchun kuchli xavfsizlik choralari qo'llaniladi, jumladan, ikki faktorli autentifikatsiya, SSL sertifikatlari va boshqa xavfsizlik protokollari.

Depozit siyosatini yuritish uchun asosan ayrim turdagi strategiyalardan foydalanish muhim hisoblanadi. Bunday strategiyalarning asosiy mazmunini tadqiqot jarayonida ko'rib chiqdik.

1. Depozit strategiyasi.

- Mijozlarni jalb qilish: Bankning depozit siyosati mijozlarni jalb qilishga qaratilgan bo'lishi kerak. Bu maqsadga erishish uchun turli marketing kampaniyalari, maxsus takliflar va bonuslar taqdim etiladi.

- Diversifikatsiya: Depozit mahsulotlarini diversifikatsiya qilish orqali bank turli mijozlar ehtiyojlariga javob bera oladi. Bu, shuningdek, bankning likvidlik va daromadlarini barqarorligini oshiradi.

2. Foiz stavkalarini belgilash.

- Bozor tahlili: Bank bozorni doimiy ravishda tahlil qilib, foiz stavkalarini mos ravishda belgilaydi. Bu jarayon raqobatchilar foiz stavkalari va mijozlar talablarini hisobga olishni o'z ichiga oladi.

- Dinamik stavkalar: Bank turli vaqt davrlarida foiz stavkalarini dinamik tarzda o'zgartirishi mumkin. Masalan, mavsumiy kampaniyalar yoki maxsus bayramlar uchun yuqori foiz stavkalari taklif etilishi mumkin.

3. Mijozlar bilan aloqalar.

- Mijozlarni xabardor qilish: Bank mijozlarini foiz stavkalari, yangi mahsulotlar va xizmatlar haqida muntazam ravishda xabardor qilib turishi kerak. Bu uchun elektron pochta, SMS, mobil ilovalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali kommunikatsiya vositalaridan foydalaniladi.

- Mijozlarni qo'llab-quvvatlash: Mijozlar uchun qulay xizmat ko'rsatish markazlari va mijozlarni qo'llab-quvvatlash xizmatlari tashkil etiladi. Bu xizmatlar orqali mijozlar depozitlar bo'yicha savollariga tezkor javob oladi va kerakli ma'lumotlarni oladi.

4. Xavf boshqaruvi.

- Likvidlik xavfini boshqarish: Bank likvidlikni doimiy ravishda nazorat qilib, depozitlarni qaytarish uchun yetarli resurslarga ega bo'lishini ta'minlaydi.

- Bozor xavflari: Depozitlar bo'yicha foiz stavkalari o'zgarishi natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan bozor xavflarini boshqarish uchun xavf tahlili va prognozlash usullari qo'llaniladi.

Xulosa

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarini tashkil etish va depozit siyosatini yuritish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, bu jarayon bankning moliyaviy barqarorligi, mijozlarning ishonchi va bozor raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Yuqorida keltirilgan amaliyotlar orqali banklar o'z mijozlariga yuqori sifatli xizmatlar taqdim etishi va moliyaviy jihatdan barqaror bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Halimovich K. N. ADVANTAGES OF TAX CREDITS IN INCREASING THE PROFITABILITY OF COMMERCIAL BANKS //IMRAS. – 2023. – Т. 6. – №. 6. – С. 229-234.
2. Halimovich K. N. DIGITAL BANKS ARE AN ENGINE IN THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY'S ECONOMY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2023. – Т. 2. – №. 18. – С. 82-85.
3. Halimovich K. N. ADVANTAGES OF TAX CREDITS IN INCREASING THE PROFITABILITY OF COMMERCIAL BANKS //IMRAS. – 2023. – Т. 6. – №. 6. – С. 229-234.
4. Halimovich Q. N. Importance of Innovative Activities in Banks //EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY. – 2022. – Т. 2. – №. 11. – С. 37-40.
5. Исомов Б. С., Кулиев Н. Х. Инвестиции в условиях рыночных отношений //Вестник науки и образования. – 2021. – №. 6-2 (109). – С. 22-24.
6. ИСОМОВ Б. С., КУЛИЕВ Н. Х. ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ //ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ Учредители: Олимп. – С. 22-24.
7. Кулиев Н. Х. Совершенствование системы планирования производственно-технической базы жилищного строительства. – 1984.
8. Rajabova, M. (2023). FEATURES OF COMMERCIAL BANKS IN ENSURING THE ECONOMIC GROWTH OF THE COUNTRY. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 36(36). извлечено от https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/10132
9. Rajabova M. WAYS TO ATTRACT FOREIGN INVESTMENT IN THE REGIONAL ECONOMY //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 36. – №. 36.
10. Azimov O. CREATING A FAVORABLE INVESTMENT ENVIRONMENT FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS INTO ECONOMIC SECTORS //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 32. – №. 32.